

¹ Соджак Катерина Степанівна, аспірантка, Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

Анотація: У статті розглядається значення підвищення рівня професійної майстерності та інноваційної культури педагогічних працівників на сучасному етапі розвитку загальної середньої освіти в Україні. Удосконалення системи методичної роботи, організованої безпосередньо у школі, - засіб, який здатен суттєво вплинути на підвищення професійної компетентності педагогів. У Рекомендаціях щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти визначено основні завдання та зміст методичної роботи: 1) аналіз умов забезпечення психофізичного здоров'я дітей та учнів, стану викладання предметів і навчальних курсів, підготовка рекомендацій щодо приведення їх у відповідність до державних стандартів освіти; 2) створення організаційних умов для безперервного вдосконалення фахової освіти і кваліфікації педагогічних працівників, підвищення їхньої психологічної компетентності; 3) організація вивчення якості забезпечення навчально-виховного процесу кадрами з відповідною педагогічною освітою; 4) керівництво роботою методичних об'єднань та координація їхньої діяльності; 5) проведення методичних заходів, спрямованих на розвиток творчих можливостей педагогів, вивчення, узагальнення і поширення педагогічного досвіду; 6) залучення педагогів до науково-дослідної роботи в статусі методистів-кореспондентів відповідних кафедр регіональних інститутів післядипломної педагогічної освіти; 7) апробація та введення нових освітніх технологій та систем; 8) створення умов для збереження, систематичного поповнення та ефективного використання методичного фонду літератури, аудіо- та відеоматеріалів; 9) координація змісту методичної роботи зі змістом діяльності методичних і науково-методичних установ регіону. Методична робота в школі повинна перейти в режим особистісно-орієнтованої і бути націленою на реальну допомогу кожному вчителю, стати поштовхом до самореалізації педагога в особистому та професійному планах. Поряд із цими завданнями, визначеними державою, у навчальному закладі повинні бути розроблені завдання науково-методичної діяльності для конкретного педагогічного колективу.

Ключові слова: методична робота, завдання науково-методичної діяльності, професійна компетентність, інноваційна культура.

Розвиток загальної середньої освіти України вимагає таких самих поступальних змін у підвищенні рівня професійної майстерності педагогів. Вимоги до вчителів постійно зростають, від них потребують усвідомленого ставлення до підвищення професіоналізму та рівня професійної компетентності. Статтею 56 Закону України «Про освіту» передбачено, що педагогічні працівники зобов'язані «постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру». Сучасне суспільство вимагає здатності учителя не лише компетентно здійснювати педагогічну діяльність, але й вміння оперативно реагувати на ті інноваційні зміни, які стали однією із закономірностей його розвитку. «Вчителю відводиться провідна роль у втіленні інновацій» [6]. Формування інноваційної культури учителя – це складний і тривалий процес. Учитель не народжується новатором, він ним стає [9]. Носіями педагогічних інновацій можуть

стати лише творчі особистості, які здатні до: рефлексії (здібності педагога до самопізнання, самовизначення й осмислення ним свого духовного світу, власних дій і станів, ролі та місця у професійній діяльності); саморозвитку (творчого ставлення індивіда до самого себе, створення ним самого себе у процесі активного впливу на зовнішній та внутрішній світ із метою їх перетворення); самоактуалізації (безперервного прагнення людини до якнайповнішого виявлення і розвитку своїх особистісних можливостей); професійного самовдосконалення, яке здійснюється у двох взаємопов'язаних (разом із цим порівняно самостійних) формах: самовиховання і самоосвіта; вони взаємодоповнюють одна одну, є виявом роботи людини над собою [6]. Саме тому, сучасна школа має стати інноваційним освітнім центром, що забезпечить створення умов для особистого та професійного розвитку учителів [12]. Єдиний засіб, який здатен суттєво

вплинути на підвищення рівня педагогічної майстерності, професійних вмінь та навичок, інноваційної культури педагогічних працівників – це методична робота, належно організована безпосередньо у навчальному закладі.

Теоретичні та практичні дослідження щодо становлення та розвитку методичної роботи останніх років (І. Жерносек [2], А. Єрмола [4], Н. Островерхова [6], Б. Тевлін [9]) надали нове уявлення про її функції, мету та завдання. Аналізуючи їх, ми дійшли до висновку, що методична робота ЗНЗ – це цілісна система взаємопов'язаних дій, що ґрунтуються на досягненнях науки, передового досвіду, конкретному аналізі труднощів у роботі вчителів, діях та заходах, що спрямовані на підвищення професійної компетентності, майстерності кожного вчителя, на збагачення та розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу школи в цілому, на досягнення оптимальних результатів шкільної освіти. Відповідно, системоутворюючою метою методичної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах стає забезпечення якості шкільної освіти шляхом підвищення компетентності педагогів і вирішення інноваційних проблем школи.

Як відомо, будь-які цілі – це очікуваний результат, на досягнення якого направлена діяльність. У зв'язку з цим можна умовно визначити завдання науково-методичної діяльності педагогічного колективу у контексті інноваційного розвитку школи.

Завдання науково-методичної діяльності:

I. Навчання і розвиток педагогічних кадрів, підвищення їх професійної компетентності.

1. Підготовка вчителя з метою формування:

- філософського світогляду;
- дидактичної компетентності;
- методичної майстерності;
- пошуково-дослідницької діяльності;
- загальнокультурної особистості вчителя;

2. Психолого-педагогічна діагностика з метою виявлення груп учителів, що потребують професійного розвитку, саморозвитку тощо.

3. Допомога вчителям у професійному саморозвитку (у пошуку нових ідей, набутті нових знань, побудові їх індивідуального стилю діяльності).

4. Запровадження індивідуальних програм професійного розвитку вчителя, зорієнтованих на творчий пошук.

5. Навчання педагогічних кадрів на основі диференціації педагогічної майстерності:

- школа вищої педагогічної майстерності;
- школа удосконалення педагогічної майстерності;
- школа становлення молодого вчителя;

- група, що потребує підвищеної уваги з боку адміністрації.

6. Розвиток мотивації професійного саморозвитку:

- інформація про нові досягнення педагогічної науки і практики.

II. Створення науково-методичного забезпечення та супроводу освітнього процесу в школі.

1. Структурування предметного змісту навчальних дисциплін і в системі позакласної роботи за профільними напрямками.

III. Вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду.

1. Визначення дієвих та ефективних форм передового досвіду.

2. Публікація методичних матеріалів учителів (статей, рефератів, програм, проєктів, навчально-дидактичних комплексів, виступів та ін.) у науково-методичних збірниках, методичних журналах тощо.

IV. Створення сприятливих умов для якісної нової науково-методичної діяльності педагогічного колективу.

1. Розширення кола лідерів, що є в педагогічному колективі зразком педагогічної та управлінської діяльності, здатних і бажаючих навчати інших, передавати їм свій досвід.

2. Наявність можливостей для професійного спілкування.

3. Створення мікроклімату, зорієнтованого на співпрацю та обмін досвідом.

4. Створення предметного середовища відповідно до нових освітніх технологій і освітнього середовища школи.

V. Реорганізація й упорядкування науково-методичної системи.

1. Реалізація принципу цілісності в організації науково-методичної роботи.

2. Організація діяльності служб супроводу науково-методичної, науково-педагогічної, психологічної, інформаційно-аналітичної діяльності учителів на принципах автономності та їх інтеграції.

3. Планування навчання кадрів з метою впровадження нововведень, підвищення професійної компетентності, кваліфікації, якості атестації, навчання молодих спеціалістів.

VI. Стимулювання професійного зростання і розвитку вчителя.

1. Розробка стимулів професійного розвитку вчителя, система доплат за творчі здобутки.

2. Участь у різноманітних конкурсах педагогічної майстерності, захист науково-експериментальних досліджень, творчих розробок, проєктів та ін.

Зауважимо, що саме зміст методичної роботи та завдання, які стоять перед нею у найбільшій

мірі впливають на кінцеві результати, тобто на підвищення рівня професійної майстерності кожного учителя та педагогічного колективу в цілому.

Таким чином, за умови конкретизації завдань розвитку методичної роботи ЗНЗ, стає можливим повноцінне забезпечення підвищення професіоналізму учителів, ріст рівня їхньої професійної та інноваційної культури.

Література

1. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монографія. / Л. М. Ващенко. – К.: Тираж, 2005. – 380с.
2. Жерносек І. П. Організація науково-методичної роботи в школі. 2-е вид., доповнене. – Х.: Вид. група «Основа»: «Триада+», 2007. – 128с.
3. Закон України «Про загальну середню освіту». – К.: Парламентське видавництво, 2007. – 200с.
4. Єрмола А. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами: Навч. посіб. / А. М. Єрмола. – Х.: Гімназія, 1999. – 128с.
5. Моисеев А., Поташник М. О методической работе в школе // Народное образование. – 1987. – № 11. – С. 71-77.
6. Островерхова Н. Науково-методична робота в школі та технології оцінювання її ефективності // Островерхова Н. Технології контрольно-аналітичної діяльності завуча. – К., 2007. – С. 67-83.
7. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект/ за ред. Л. Даниленко. – Київ, 2001. – 186 с.
8. Попова В. Інноваційні технології у роботі з педагогічним колективом / В. Попова // Режим доступу <http://osvita.ua/school/manage/cadre/1137>.
9. Тевлін Б. Визначення ефективності організації внутрішньошкільної методичної роботи // Школа. – 2010. – № 6. С. 5-10.
10. Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти. Лист Міністерства Освіти і Науки № 1/9-318 від 03.07.2002 // Освіта України. – 2002. – № 54.
11. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360с.
12. Щекатунова Г. Впровадження педагогічних інновацій як механізм ефективного розвитку загальноосвітнього навчального закладу // Рідна школа. – 2010. – № 6. – С.23-26

Sodzhak K. The tasks of secondary school's methodical work in conditions of its development

Abstract: The article discusses the importance of increasing the level of professional skills and innovation culture of teachers at the present stage of development of secondary education in Ukraine. Improving the system of methodical work, organized directly in school is a tool that could significantly affect the increase of professional competence of teachers. The Recommendations on the organization and conduct of methodical work with teaching staff in the Postgraduate Pedagogical Education defines the main objectives and content of the methodological work: 1) analysis of the conditions of providing psycho-physical health of children and pupils, the state of subjects and courses, preparation of recommendations to bring them in line with the State standards of education, 2) creating the organizational conditions for the continuous improvement of vocational education and training teachers, improving their psychological competence, 3) the organization of the study to ensure the quality of the educational process of teaching staff with the appropriate form 4) lead the teaching unions and co-ordination of their activities; 5) conducting learning activities aimed at developing the creative potential of teachers, research, compilation and dissemination of teaching experience, and 6) involvement of teachers to research the status of the Methodist correspondent relevant departments of the regional institutions of Postgraduate Pedagogical Education, 7) testing and introduction of new educational technologies and systems; 8) creation of conditions for preservation, regular replenishment of the fund and the use of methodical literature, audio and video materials, 9) coordinating the content of methodical work with the content of teaching and scientific-methodical institutions in the region. Methodical work in school should switch to pupil-centered, and be aimed at the real help every teacher, to give impetus to the self-educator of the teacher in a personal and professional plans. Along with these tasks set by the state, problems of scientific-methodical activity for a particular teaching staff should be developed in school.

Keywords: methodical work, the task of the scientific and methodical work, professional competence, innovation culture.

Соджак Е.С. Задачи методической работы общеобразовательной школы в условиях ее развития

Аннотация: В статье рассматривается значение повышения уровня профессионального мастерства и инновационной культуры педагогов на современном этапе развития общего среднего образования в Украине. Совершенствование системы методической работы, организованной непосредственно в школе, - средство, которое способно существенно повлиять на повышение профессиональной компетентности педагогов. В Рекомендациях по организации и проведению методической работы с педагогическими кадрами в системе последипломного педагогического образования определены основные задачи и содержание методической работы: 1) анализ условий обеспечения психофизического здоровья детей и учащихся, состояния преподавания предметов и учебных курсов, подготовка рекомендаций по приведению их в соответствии с государственными стандартами образования, 2) создание организационных условий для непрерывного совершенствования профессионального образования и квалификации педагогических работников, повышения их психологической

Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology. Vol. 3, 2013

компетентности, 3) организация изучения качества обеспечения учебно-воспитательного процесса кадрами с соответствующим педагогическим образованием 4) руководство работой методических объединений и координация их деятельности; 5) проведение методических мероприятий, направленных на развитие творческих возможностей педагогов, изучение, обобщение и распространение педагогического опыта; 6) привлечение педагогов к научно-исследовательской работе в статусе методистов-корреспондентов соответствующих кафедр региональных институтов последипломного педагогического образования, 7) апробация и введение новых образовательных технологий и систем; 8) создание условий для сохранения, систематического пополнения и использования методического фонда литературы, аудио- и видеоматериалов, 9) координация содержания методической работы с содержанием деятельности методических и научно-методических учреждений региона. Методическая работа в школе должна перейти в режим личностно-ориентированной и быть нацеленной на реальную помощь каждому учителю, дать толчок к самореализации педагога в личном и профессиональном планах. Наряду с этими задачами, определенными государством, в учебном заведении должны быть разработаны задачи научно-методической деятельности для конкретного педагогического коллектива.

Ключевые слова: методическая работа, задачи научно-методической деятельности, профессиональная компетентность, инновационная культура.